

Jutlus Nõo kalmistul P, 30.06.19 kell 11.00, surnuaiapäeva

Lektsioonid: Ps 139:1–18, 23–24; NI 3:22–26, 31–32, 39–41; Jh 14:1–6; 2Kr 4:16–5,10; Ilm 21:1–7

Jutlus: Lk 14:16–24

Laulud: 148 (1, 3, 4); 341 (1, 3, 4); 360 (1–3); 467 (1–4); 174 (1–3); 175 (3, 6); 338 (3,4); 446 (1–3); 339A (1–3); 337 (1–3)

Aga Jeesus ütles talle: „Üks inimene tegi suure pidusöögi ja kutsus paljusid. Ja pidusöögi alates läkitas ta oma sulase kutsutuile ütlema: Tulge, sest kõik on juba valmis! Aga nemad kõik hakkasid nagu ühest suust vabandama. Esimene ütles talle: Ma olen ostnud põllu ja pean tingimata minema seda vaatama, ma palun sind, vabanda mind! Ja teine ütles: Ma olen ostnud viis paari härgi ja lähen neid proovima, ma palun sind, vabanda mind! Ja veel teine ütles: Ma olen äsja võtnud naise ja seepärast ma ei saa tulla. Ja sulane tuli tagasi ja teatas seda oma isandale. Siis kojaisand vihastas ja ütles oma sulasele: Mine kohe välja linna tänavatele ja teedele ja too siia vaeseid ja küürakaid ja pimedaid ja jalutuid! Ja sulane ütles: Isand, nõnda nagu sa käkisid, on tehtud, aga veel on ruumi. Ja isand ütles sulasele: Mine välja teedele ja aedade äärde ja keelita rahvast sisse astuma, et minu koda saaks täis! Jah, ma ütlen teile, ükski kutsutud meestest ei saa minu pidusööki maitsta!”

Jeesuse tähendamissõnu annab mitmeti tõlgendada. Täna sel surnuaiapäeval, mil oleme tulnud siia Nõo kalmistule, et mälestada oma igavikuteele läinud lähedasi, tahaksin seda Jeesuse tähendamissõna tõlgendada järgmiselt.

Kujutagem ette sündmusi Iisraelis, mis asub Nõost u 4000 km kaugusel, ja läheme ajas 2000 aastat tagasi. Tookord kõneles Jeesus variseridele – neile, kes pidasid end tollase Iisraeli rahva hulgas kõige paremini Jumalat tundvaiks ja õiglasteks inimesteks.

Jeesus kõneleb neile suurest pidusöögist, mille üks inimene korraldas. Mis see ühe inimese korraldatud suur pidusöök siis oli? Eks ikka Jumala ilmumine inimestele. Inimestele, kelle eelkäijad olid Eedeni aiast patu tõttu välja aetud ja kelles patt edasi elas. Patt aga tähendab Jumalast lahusolekut. Niisiis tahab Jeesus võrrelda Jumala toimimist patuses maailmas suure pidusöögiga.

Jeesus ütleb, et sinna suurele pidusöögile oli kutsutud paljusid. Teame, et Jumal ilmutas end tõepoolest esmalt Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile, seejärel Moosesele ja Iisraeli rahvale. Jumala suurest pidusöögist oli teadlik palju inimesi. Pidusöögile oli aga saadetud vaid kutse, nii nagu oleme harjunud saama ja saatma kutseid mõne aja pärast toimuvaile sündmustele, kuhu me oma külalisi ootame.

Vanas Iisraelis oli aga kombeks ka kutset korrata, kui peoag tõepoolest kätte jõudis. Jeesuse tähendamissõnaski jõudis peo algusaeg kätte ja peokorraldaja läkitas oma sulase varem kutsutuile peo algusest teada andma.

Mida see peo algus siis võiks tähendada? Kui kutse pidusöögile tähendas Jumala ilmumist inimestele oma käsusõnas, Moosese Seaduses, siis pidusöögi algus tähendab Jumala Poja Jeesuse Kristuse sündimist siia maailma. Jumala riik on Jeesuses Kristuses tulnud maa peale.

Mida teevad nüüd kutsutud, kellele peo algusest teada antakse? Nad ei võta peole kutset piisavalt tõsiselt ja tahavad pigem tegelda sellega mis neil endil on: kes uue põllumaaga, kes uute härgadega, kes oma vastnaitud abikaasaga. Nad mõtlevad võib-olla nii: see, et mind kutsuti, oli mulle suur tunnustus, kuid mul on siiski ka oma elu, mis ei luba mind kutset vastu võtta. Kui võrdleme seda kutset nt meie Eesti ühe auväärsema kutsega – kutsega presidendi vastuvõtule iseseisvuspäeval –, siis on ju kutse sinna iseenesest juba suur tunnustus, kuid mitte kõik ei võta seda eri põhjustel alati vastu.

Need variserid, enda arvates Iisraeli rahva au ja uhkus, ei pea vajalikuks tunnustada Jeesust Kristust oma Issandaks. Neil on olemas nende esiisade usk ja Moosese Käsuseadus. Nad keelduvad viisakalt.

Nüüd aga Jumal vihastab ja saadab sulase linna peale, et too tooks peole kõik, keda alguses kutsutud polnud: vaeseid, küürakaid, pimedaid ja jalutuid. Kellele peab see loetelu viitama? Eks

ikka Iisraeli rahva tõlnereile ja patustele – nagu neid esvangeeliumides nimetatakse. Need on need inimesed, keda üldiselt põlatakse – liigkasuvõtjad, pidalitõbised, inimesed, keda on eri põhjustel kogukonnast välja arvatud. Neid tuleb nüüd tuua kohe algavale pidusöögile. Neile tuleb nüüd tutvustada Jumala Poega Jeesust Kristust.

Loemegi evangeeliumidest, kuidas Iisraeli rahva kadunud pojad tulevad tagasi Jumala juurde, kuid nüüd hoopis uues olukorras, päästetuna usus Jeesusesse Kristusesse. Palju juute sai usklikuks, teiste hulgas ka apostel Paulus ja tema kaastöölised. Tekkisid juudikristlikud kogudused nii Lähis-Idas kui ka Euroopas – Kreekas ja Rooma linnas.

Ent veel oli pidusöögi lauas ruumi. Peoperemees oleks nüüd võinud pöörduda uuesti kutsutute poole, kes olid algul korduvkutsule ära öelnud, kuid ta ei tee seda. Need, kes on pidanud oma maist elu väärtuslikumaks kui igavest elu Jumala juures, ei vääri Jumala arvates enam kolmandat kutset.

Selle asemel saadab peoperemees sulase linnast välja maale – teedele ja aegade äärde – et tema peolaud saaks inimesi täis. Kes on see maarahvas? Need on paganad, kelleni lõpuks evangeelium Jeesusest Kristusest jõuab.

See evangeelium Jeesusest Kristusest jõudis 1000 aastat hiljem ka meie, maarahva juurde 4000 km kaugusele põhja. Ka siit maanurga rahvast on Jumal hakanud keelitama, tegelikult ikkagi sõbralikult käskima uskuma Jeesusesse Kristusesse. Jumal pole kedagi sundinud, ehkki nii võidakse ju eestlaste ristiusustamise kohta 13. sajandil öeldagi. Eesti rahvas on ristiusu sajandite jooksul vastu võtnud, eriti hästi alates 18. sajandi II poolest, mil vennastekogudused võitsid siinse maarahva südamed Jeesusele Kristusele.

Eestlasedki õppisid ära, mida tähendab see Jumala suur pidusöök, mis on juba alanud. See on Kristuse maapealne Ihu, kirik, mis tegutseb igavese Jumala riigi saatkonnana. Kirik aitab inimesel pääseda surmast ellu. Kirik õpetab, et surm ei ole lõpp, vaid järgneb surnute ülestõusmine, seejärel kõigi inimeste kohus Jumala ees ning jagamine sikkudeks ja lammasteks – nendeks, kes lähevad põrgusse ja nendeks, kes lähevad taevasse.

Eesti alal tegutsenud kirik on seda tõsiselt võtnud ning ristinud, leeritanud, laulatanud ja matnud inimesi Jumala sõna, palve ja kirikulauluga. Kirik on ka rajanud surnuaedu. Algul kirikute altari alla ja selle lähedusse, siis kirikuaeda. Kuni 1772. aastal keelas keisrinna Katariina II ära kirikutesse ja kirikuaedadesse matmise ja nõudis, et surnuaedade jaoks peab olema eraldi territoorium.

Selline saatus oli ka Nõo kihelkonna surnuaedadel. Algul maeti inimesi Nõo kirikusse altari alla ja lähedusse ning kirikuaeda. Seejärel praeguse Valga mnt ja Meeri tee nurka, kus olevat asunud teine surnuaed. Aastal 1804. aga lubas Luke mõisnik Löwenwolde hakata surnuid matma oma perekonna hauaplatsi naabrusse, kus me täna teiega olemegi.

Inimeste matmine ühtekokku on algselt nii sellepärast, et tegemist on pühitsetud mullaga – need inimesed on saanud Jumala käsu tulla suurele pidusöögile. Jeesuse tähendamissõnas on need seega inimesed, keda Jeesus sõbralikult käsib usu päästesse Kristusesse oma ellu vastu võtta.

Tänapäeval me enamasti enam sellele ei mõtle, et surnuaed, kus me viibime, on algselt olnud ala usklike inimeste jaoks, kes ootavad päästet Jumala riiki.

Võib-olla oleme vahel mures, kas meie kallis lähedane inimene, kes on siia surnuaiale või mõnda muusse pühitsetud mulda maetud, ikka pääseb Jumala riiki. Millised garantiid on meil selle jaoks? Esimene garantii on muidugi ristimine. Ühes teises sarnases tähendamissõnas Mt 22:1–14 kõneleb Jeesus inimesest, kellel pidusöögi ruumis polnud pulmarõivast seljas ja kelle peoisand laseb seepeale välja visata. Võib-olla tähendab see pulmarõivas ristimist, mis ongi ju Gl 3:27 järgi Kristusesse rõivastamine („...sest kõik, kes te olete Kristusesse ristitud, olete Kristusega rõivastatud.“)

Kuid peoisand meie tähendamissõnas on väga huvitatud sellest, et kohad tema pidulauas saaksid täis. See on tema jaoks auküsimus. Tema sulane keelatab peole tulema kogu maarahvast, keda ta teedel ja põlluäärtel näeb. Võib-olla oli nende hulgas ka inimesi, kellel polnud pulmarõivast, sest isanda korraldus peole ilmuda tuli kõigile ootamatult.

Võib-olla näeb Jumal kõigi nende usku, kes on oma elus tulnud Jumala juurde ja kelle nende lähedased on usu peale lasknud matta pühitsetud mulda. Veelgi parem – Jumala sõna, palve ja lauludega.

Tahan öelda, et Jumal on meie eesti maarahvale väga palju kinkinud. Kuid tähtsaim sellest, on kingitus, et oleme ristirahvas. See annab meile aluse loota, et surm pole lõpp, vaid järgneb igavene elu Jumala juures. See annab meile aluse ristida oma lapsi ja iseendid täiskasvanuna Isa, Poja ja Püha Vaimu nimesse. See annab meile aluse mätta oma kalleid Jumala sõna, palve ja lauluga pühitsetud mulda. Ja see annab meile aluse loota ka neist, kes pole ristitud, et nad on oma elus siiski uskunud Jeesusesse Kristusesse. Võib-olla on Jumal nende peale halastanud.

Ent siiski. Kasutagem elavana siin maa peal garantiid, mille Jumal on meile ristimises antud. Siis saame oma surnud mätta kord südamerahuga sinna, kus puhkavad need, kes ootavad surnute ülestõusmist. Ja me kõik kohtume kord Jumala suurel pidusöögil.

Aamen.